

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie: G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht, Telefoon 3605. **Mederedacteurs:** Jos. Cremers, Looiersgracht 7, Maastricht, Tel. 2294. **Dr. H. Schmitz S. J.**, Ignatius College, Valkenburg (L.), Telef. 35. **R. Geurts**, Echt. **Penningmeester:** ir. P. Marres, Villa „Rozenhof“, St. Pieter-Maastricht, Postgiro 125366 ten name v.h. Nat. hist. Gen., Maastricht. **Drukkerij v.h. Cl. Goffin**, Nieuwstr. 9, Tel. 2121.

Verschijnt **Vrijdags** voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan alle Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contributie der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging Maandelijksche Vergadering op Woensdag 7 April a.s. — Verslag van de Vergadering op Woensdag 3 Maart 1937. — J. Cr. In Memoriam Prof. Max Weber. — J. Cr. Wat 'n Maastrichtenaar beleefde met 'n Zwarte Roodstaart. — **Wilhelmina A. E. van de Geyn.** Les élastomobranches du Crétacé Marin du Limbourg hollandais. (Suite). — **Roberth Leruth.** Exploration biologique des cavernes de la Belgique et du Limbourg hollandais. (Suite). — **A. De Wever.** *Barbarea vulgaris* R. Br.

DE MAANDELIJSCHE VERGADERING

zal plaats hebben op **Woensdag 7 April a.s.**
's namiddags te 6 uur precies in het Museum.

NIEUW LID.

W. L. H. Reinards, Ir. Staatsmijnen, Akerstraat 224, Treebeek.

VERSLAG VAN DE VERGADERING OP WOENSDAG 3 MAART 1937.

Aanwezig de dames: A. Kemp-Dassen en J. Sondeyker en de heeren: Jos. Cremers, L. Grosier, D. v. d. Gugten, J. Maessen, H. Kortebos, J. Rijk, D. v. Schaik, M. Kemp, H. Jongen, Br. Bernardus, Br. Cristophorus, Edm. Nyst, E. Kruytzer, J. Beckers, P. Marres, Fr. v. Rummelen en G. Waage.

De **Voorzitter** opent de vergadering en herdenkt wijlen Prof. Max Weber (zie In Memoriam).

De heer **Waage** leest een deel voor uit een brief van Pater Schmitz, die momenteel in Ierland is. P. Schmitz schrijft:

„Het deed mij veel genoegen Uw kaart, die door de ter vergadering aanwezige leden mede onder teekend was, als teeken van belangstelling en vriendschap te ontvangen. Ik dank U en al de dames en heeren voor deze attentie, die men vooral en dubbel waardeert, als men in den vreemde is.”

In verband met de vele vragen over de gestrande Potvisschen, vertelt de heer **Waage** iets over 't leven en voorkomen van deze merkwaardige zoogdieren. Ter sprake komt waarom deze dieren, die

door longen ademen, op 't strand sterven, 't voorkomen en gebruik van amber en spermaceti.

Vervolgens spreekt de heer **Waage** over soortbastaarden in verband met een gedane vraag, n.l. of er bastaarden voorkomen tusschen leeuw en tijger.

Soortbastaarden zijn bij dieren in de vrije natuur zeldzaam. In gevangenschap zijn er meer van te krijgen, ook al omdat kunstmatige bevruchting hier ondernomen kan worden. Bij bepaalde groepen treden ze eerder op dan bij andere, zoo bij eenden, fazanten, karpers, sommige vlindersoorten als Zygaeniden en Sphingiden. Van eenen zijn bastaarden gekweekt, waaraan 3 of 4 soorten deelnamen en *Standfuss* kreeg een bastaard uit 3 soorten nachtpauwoogen. (*Saturnia pavonia* ♂ × *spini* ♀) ♂ × *pyri* ♀. *Lang* kruiste de huisjesslakken *Helix nemoralis* × *hortensis*.

Bij de zoogdieren is wel 't bekendste geval, de kruising tusschen paard en ezel, waarbij een muil-dier ontstaat als de moeder een merrie, een muilezel, als dit een ezelin is. In 't mannelijk geslacht zijn ze steeds, in 't vrouwelijk bijna altijd onvruchtbaar. Het muildier is sterker dan zijn vader (de ezel) en minder schrikachtig dan zijn moeder (merrie). Twee gunstige eigenschappen der ouders komen hier gecombineerd voor in den bastaard. De zebroïde, de bastaard van zebra en paard, schijnt immuun te zijn voor de tsè-tsè- ziekte.

Vele soortbastaarden bij zoogdieren zijn intermediair. Zoo was de bastaard van een Ijsbeer ♂ × bruine beer ♀ wat den vorm van den kop en de kleur aangaat, intermediair. (*Haecker-Zool. Jahrb. Suppl.* 4-1904, S. 178). *Carl Hagenbeck* schrijft hierover: „Kort geleden zag ik nog eenige van die dieren in den zoölogischen tuin in Londen; ook deze zijn groot en zwaar, maar toch niet groo-ter dan de ouders. Een van hen is een komieke

kerel; zijn huid is voor de eene helft bruingrijs en voor de andere helft wit".

In een persoonlijk schrijven aan mij (24-2-'37) was de heer Hagenbeck zoo vriendelijk mij 't volgende mede te deelen over een leeuw-tijgerbastard.

Die ersten Löwen-Tiger-Bastarde wurden von mir gezüchtet, und zwar im Jahre 1895. In diesem Falle war der Vater ein Löwe und die Mutter eine Tigerin. Die hieraus gezüchtete Bastarde waren ziemlich stark gestreift, was Sie aus beiliegender Photographie ersehen können.

In späteren Jahren wurden vielfach Kreuzungen vorgenommen und bestand eine gute Zucht mehrere Jahre hindurch im zoologischen Garten Dresden. Dort brachte eine Löwin regelmässig Junge zur Welt, welche von einem Tiger stammten.

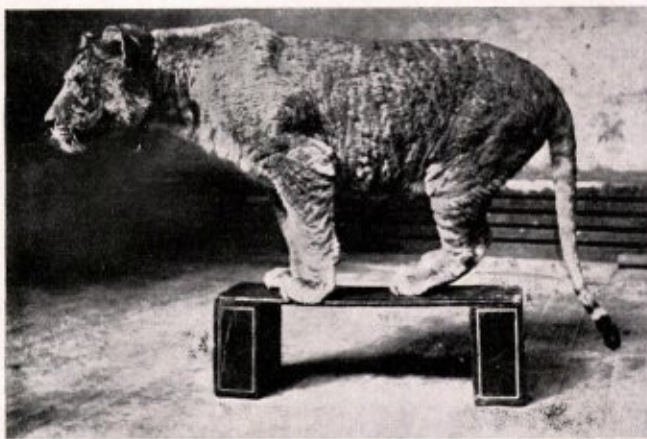

Foto Hagenbeck, Stellingen bij Hamburg.

Gute Aufnahmen von meinen Bastarden sind im Besitz von Fräulein Thea Umlauff, Stellingen, Lokstedterweg, woselbst Sie Photographien bekommen können. Aus diesen Bildern ist tatsächlich zu ersehen, dass die Mutter eine Löwin war, die Streifen bei den Bastarden sind nur ganz schwach angedeutet. Soweit bis jetzt bekannt ist, sind die Bastarde steril.

Br. *Christophorus* toont een stuk mergel met een koraal.

De *Voorzitter* doet hierop een aardige mededeeling over een Zwart-Roodstaart (zie artikel in dit no.). Vervolgens deelt hij mede, dat de Vlagzalm sinds jaren niet meer voorkomt in de Geul. Het dier schijnt verdwenen te zijn tengevolge van de verontreiniging van 't Geulwater op Belgisch gebied. Men heeft er over gedacht 't dier weer uit te zetten, maar is hier niet toe overgegaan, omdat men vreest, dat de forel dan geheel zou verdwijnen, daar de Vlagzalm een echte roover is.

De heer *Marres* zegt, dat hem werd mededeeld, dat zalmpjes, uitgezet op de Maas, terug zijn gevonden in Denemarken en in den Rijn. De heer *Waage* zegt, dat dit niet zou kloppen met de meening, dat zalmen, geslachtsrijp geworden, zouden terugkeeren naar de rivier, waarin ze als jonge exemplaren leefden. Groote aantallen jonge zal-

men zijn gemerkt om deze meening, die door vele ichthyologen wordt aangehangen, te bevestigen. In 1916 nam *Nierstrasz* proeven met gemerkte zalmpjes, welke o.a. werden uitgezet in de Hierdensche beek op de Veluwe, een beek, waarin nooit zalmen waren waargenomen. *Nierstrasz* nam waar, dat deze gemerkte zalmen na ± 3 jaar als geslachtsrijpe dieren terugkeerden naar dezelfde beek. Deze dieren konden dus, na langen tijd in zee geleefd te hebben, de beek, waarin ze als jonge dieren hadden geleefd, terugvinden.

De heer *Nyst* deelt mede, dat hij reeds meerdere jaren verschillende visschen heeft in een aquarium van 30 l inhoud, o.a. een goudvisch reeds 18 jaar, een voorn 13 jaar. Zooals hij reeds vroeger mededeelde, valt het hem op, dat deze dieren niet grooter worden. Er moet wel een verband zijn tusschen de grootte der visschen en de hun gegeven levensruimte. De *Voorzitter* zegt, dat hij ook meerdere malen heeft opgemerkt, dat goudvisschen, die in een aquarium niet meer groeiden, na enkele jaren verblijf in een vijver tot flinke exemplaren waren uitgegroeid. De heer *Waage* zegt, dat over dit vraagstuk meerdere malen proeven zijn genomen. *Sempe's* onderzoekingen met een slak (*Limnaea stagnalis*) zijn voor dit vraagstuk van veel beteekenis. De lengte der schaal van deze slakkensoort wisselde naar gelang de hoeveelheid water, die de dieren tot hun beschikking hadden. De lengte bedroeg respectievelijk 5, 9, 12 en 18 mm in 100, 200, 600 en 2000 cm³ water. Werden in een zelfde hoeveelheid water veel of weinig exemplaren gekweekt, dan waren de exemplaren in 't eerste geval kleiner. *Hoffbauer* constateerde voor karpers hetzelfde evenals *Babak* voor kikkers. Het gewicht van forellen, gevangen in de Aar, was grooter dan dat van forellen uit de kleinere zijstroomen. Voor *Diaptomus*, *Unio* en *Anodonta* is eveneens een verband aangetoond tusschen grootte en levensruimte.

Aan 't slot der vergadering toont de *Voorzitter* een publicatie van ons medelid N. Boerma, „De Geschiedkundige beschrijving van het Stadspark te Maastricht". Deze publicatie werd geschreven in verband met het ongeveer honderdjarig bestaan van het Stadspark.

Te 8 uur sloot de *Voorzitter* de vergadering.

Bezoekt ons Museum.

Het Natuurhistorisch Museum te Maastricht is geopend dagelijks van 9—12 en 2—5 uur.

Toegang voor leden kosteloos; voor niet-leden f 0.25.

In een achttal zalen vindt men een uitgebreide verzameling Limburgsche fossielen uit het Karboon en het Krijt en uit de Klei-, Zand-, Grind- en Leemgroeven. Bovendien verzamelingen van in 't wild levende Limburgsche dieren en planten. (Plantentuin).